

9. Marunchak M. (1968). *Istoriya ukrayinciv Kanadi. T. 1*. Vinnipeg: Ukr. Viln. Akad. Nauk v Kanadi.
10. Solonska N., Borisovich G. (2017). *Ukrayinska kanadiana : anot. pokazh. vidan z fondu Nacionalnoyi biblioteki Ukrayini imeni V. I. Vernadskogo*. Kyiv.
11. Boguslavskij O. V. (2013). Do problemi degitalizaciyi vidavnychoyi spadshini ukrayinskoyi diaspori. *Visn. Centr. derzh. arhivu zarub. ukrayiniki*, 2, pp. 8—12.
12. Yyzuk P. (1981). *The Ukrainian Greek Orthodox Church of Canada. 1918—1951*. Ottawa: Iniversity of Ottawa Press.
13. Hanenko-Frizen N. (2011). *Inshij svit, abo Etnichnist u diyi: kanadska ukrayinskist kincyа dvadcyatogo stolittya*. Kyiv: Smoloskip.
14. Sklepovich V. T. (1967). *Ukrayinskij Kosiv. Ridna Niva. Kalendar-almanah*. Vinnipeg, pp. 173—182.
15. Chehovij K. (1956). Moya spomini. *Zolotij yuvilej : statti i spomini z nagodi 50-litnoyi diyalnosti Tovaristva "Prosvita" u Fort Villiyami, Onterio. 1906—1956*. Vinnipeg: T-vo "Prosvita", pp. 65—71.
16. Spomini Mihajla Citulskogo, (1951). *Kalyendar Kanadskij Farmer*, Rik 31, pp. 48—51.
17. Birko T. (1954). Moya spomini. *Ridna niva : yuvilejnyj kalendar na zvichajnij rik 1954*. Vinnipeg, Manitoba, pp. 56—57.
18. Karpec V. (1954). Istoriya odnogo pionera — Ya. Orlovskogo. *Ridna niva : yuvil. kalendar na zvichajnij rik 1954*. Vinnipeg, Manitoba, pp. 58—59.
19. Redakcijnna stattya, (1946). *Kalyendar "Kanadijskij Farmer"*. Vinnipeg: Kanadijskij Farmer, p. 132.
20. Letavska M. (1975). Moya spomini z pionerskikh chasiv. *Kalendar Svitla na Bozhij 1975 rik. Richnik 36-j*. Toronto: Vid-vo oo. Vasiliyan, pp. 125—134.
21. Farion A. (1959). Ya perezhila pochatki cerkovnogo zhittya v Kanadi. *Ridna niva : il. kalyendar na zvichajnij rik 1959*. Vinnipeg, Manitoba, pp. 97—103.
22. Prokop D. (1987). *Ukrayinci v Zahidnij Kanadi: do istoriji yihnego poselennya ta postupu : zbirnik cikavivh stattej i dopisiv dlya starshih i molodi*. Edmonton ; Vinnipeg: Printed by Trident Press Ltd.
23. Ivanchuk M. (1993). *Pionerski poselennya ukrayinciv v Kanadi. Ch. 1. Mizhozerna okolicya Manitobi; Ch. 2. Kulturno-politichne zhittya*. Vinnipeg: Vid-vo M. Ivanchuka.
24. Timchishin S. (1957). *Priyemni spogadi. Britijska Kolumbiya i ukrayinci: z nagodi 30-richchya isnuvannya 20 viddilu Tovaristva Vzayemnoyi Pomochi u Vankuveri, 1927—1957*. Vinnipeg: [b. v.], p. 152.
25. Solonska N. (2016). *"Usna istoriya" ukrayinskih pereselenciv do Kanadi: persha hvilya emigraciyi*. Available at: <https://core.acnk.<download>>.

Надійшла до редакції 15 жовтня 2019 року

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

Світлої пам'яті директора Бібліотеки Конгресу США Джеймса Біллінгтона (1929—2018)

20 листопада 2019 р. минули роковини з дня смерті Джеймса Біллінгтона — американського історика, автора численних праць, присвячених суспільній думці, російській культурі, творчості Миколи Гоголя.

Джеймс Біллінгтон залишився в історії не тільки як учений і викладач, а і як талановитий організатор наукових досліджень. Понад 10 років він керував Міжнародним центром підтримки науковців імені Вудро Вільсона та брав активну участь у створенні його підрозділу — Інституту Кеннана, сферою діяльності якого стали дослідження Радянського Союзу. Тривалий час Джеймс Біллінгтон очолював найбільше книгосховище світу — Бібліотеку Конгресу США. На цю посаду 1987 р. ученого призначив президент Рональд Рейган.

Мені пощастило знати Джеймса Біллінгтона, зустрічатися з ним, допомагати ґрунтовніше вивчати спадщину його улюбленого українського письменника Миколи Гоголя, надаючи копії рукописних доку-

ментів, що зберігаються в музеї міста Ніжина та у відділі рукописів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вперше я зустрівся зі знаним істориком у червні 1990 р. під час поїздки до Канади й США. Утім, про все докладніше.

5 червня 1990 р. ми вилетіли до Вашингтона, і за кілька годин в аеропорту нас зустрів Богдан Ясинський — громадський діяч української діаспори, педагог і бібліотекознавець, провідний спеціаліст відділу українки в Бібліотеці Конгресу США.

Їхали містом моїх мрій: пам'ятники Дж. Вашингтону, Т. Джефферсону, Білий дім, Капітолій, Бібліотека Конгресу... Скрізь чисто, багато зелені, вражаюча панорама. Оглянувши місто, вирушили до гостинного Богдана Ясинського, який радо запропонував свій великий будинок, де кожному виділили по кімнати.

Наступного дня після сніданку відвідали Бібліотеку Конгресу. Нарешті здійснилася найзаповітніша мрія, і я — у головній книжковій скарбниці США. Спочатку переглянули фільм про бібліотеку, виставку українських книг, підготовлену слов'янським відділом, де працював Богдан Ясинський, відтак завітали до Дослідницької служби Конгресу США (CRS), обід, і знову CRS. Нам докладно розповіли про особливості обслуговування конгресменів: як подають запити, готують відповіді, організовують конференції та дискусії з різноманітних питань законотворчої роботи.

Зранку 7 червня ми знову в бібліотеці, де ознайомилися з роботою відділу консервації та реставрації. Несподівана зустріч із директором Бібліотеки АН

СРСР Валерієм Леоновим, який перебував в Америці з дружиною Оленою. Потім у CRS поспілкувалися із заступником директора Бібліотеки Конгресу, професором Вільямом Робінсоном і спеціалістом з інформації Джейн Бортник. Цікаві розповіді, запитання та відповіді... Після обіду був запланований відпочинок.

Богдан Ясинський і Микола Сенченко за діловою розмовою

Біля Бібліотеки Конгресу США (червень 1990 р.)

Вечір і ранок 8 червня ми провели з Богданом Ясинським на березі Атлантичного океану і сповнені сил повернулися до Вашингтона. Завідувач відділу консервації англієць Петер (прізвище не пам'ятаю) і його дружина Шильда запросили нас увечері на вікенд. Там зустрілися з Валерієм Леоновим і його дружиною. Вечір був чудовий: ми багато розмовляли, дивилися футбол на величезному екрані, а після чаювання повернулися до помешкання Богдана Ясинського.

Наступні два дні присвятили екскурсіям містом, зустрічам з українцями, які живуть у Вашингтоні.

11 червня нас чекала зустріч із Джеймсом Х. Біллінгтоном, директором Бібліотеки Конгресу США, про якого я багато читав. Наведу окремі факти з його біографії: "Джеймс Хедлі Біллінгтон був приведений до присяги як директор Бібліотеки Конгресу США 14 вересня 1987 року. Він — тринадцята людина, яка обіймає цю посаду з моменту заснування Бібліотеки Конгресу 1800 року.

Д-р Біллінгтон народився 1 червня 1929 року в м. Брун Мавр, штат Пенсильванія, і навчався в різних середніх школах Філадельфії. Він був випускником середньої школи Лоуе Меріон і Принстонського університету, який закінчив на відмінно 1950 року. Трьома роками пізніше захистив докторську дисертацію в Оксфордському університеті. Після служби в Армії Сполучених Штатів і Державному офісі з фінансів викладав історію в Гарвардському університеті від 1957 до 1962 року, а пізніше — у Принстонському університеті, де був професором історії від 1964 до 1974 року. Д-р Біллінгтон також навчався і захистив

дисертацію в Інституті російської літератури (Пушкінський дім) у Ленінграді в академіка Д. С. Лихачова.

Д-р Біллінгтон є автором книг "Михайлівський і російський популізм" (1956), "Ікона і сокира" (1966) про російських старообрядців XVII ст., "Пожежа в думках людей" (1980).

Десять разів він був у складі делегацій Конгресу, які відвідували Росію та колишній Радянський Союз. У червні 1988 року супроводжував президента Рейгана під час саміту в Москві. Є засновником програми "Відкритий світ". Має 33 почесні звання різних університетів".

Зустріч було призначено на 11:30 і об 11:20 ми зайшли до приймальні. Як подарунок приготували дві книги про Київ та українські шкатулки. На запитання асистентки, хто ми, відповів Богдан Ясинський. Д-р Біллінгтон прийняв нас із невеликим запізненням. Зайшли, привіталися за руку й надалі спілкувалися російською мовою. Біллінгтон зауважив, що, на жаль, не знає української. Запитав, що нам потрібно від нього. "Ми хотіли б розширити книгообмін і обмін спеціалістами", — відповів я. Потім розповів про нашу бібліотеку, багаті фонди, цінні рукописи та стародруки й презентував журнал "Україна" англійською мовою, де були фото нової будівлі. Уважно розглянувши світлинку, колега зазначив, що споруда виглядає привабливо.

Д-р Біллінгтон зауважив, що ми мало пишемо про роль України в освіті Російської імперії, про таких видатних представників нашої держави, як Гізель, Беринда, Прокопович та інших, що він багато вивчав і продовжує вивчати творчість Гоголя. Я відповів, що в нашій бібліотеці зберігаються рукописні документи письменника. Це надзвичайно зацікавило вченого, і він попросив надіслати копії містичних рукописних праць Гоголя. Далі обговорювали різноманітні бібліотечні справи, рукописні фонди. Двічі заходила асистентка й попереджала нашого поважного співрозмовника, що у приймальні на нього чекають спонсори. Нарешті зі словами "Треба їх приймати, тому що вони дають гроші" д-р Біллінгтон дав зрозуміти, що аудієнцію закінчено. Ми подарували йому книги та сувеніри і вийшли у приймальню. Проте дорогою на обід д-р Біллінгтон наздогнав нас, аби віддячити й презентувати велику книгу про Бібліотеку Конгресу.

Богдан Ясинський був надзвичайно задоволений: "Я стільки років працюю в бібліотеці, і тільки завдяки вам вперше зустрівся з директором у його кабінеті".

Пані Ірена, асистент д-ра Біллінгтона з міжнародних зв'язків, провела нас на обід, ми презентували їй книгу про Україну й сувенірну шкатулку. Згодом відвідали консульство, щоб оформити комп'ютер "Макінтош", подарований нашій бібліотеці представниками фірми. Консул Ігор Дунайський вручив нам листа, що засвідчував отримання комп'ютера в дарунок, і відтак повернулися до Богдана готуватися до від'їзду в Москву.

12 червня 1990 р. о 10-й ранку ми прилетіли до Москви. Довго оформляли комп'ютер, нарешті взяли квитки на потяг та вирушили до Києва.

Це була перша зустріч із д-ром Біллінгтоном. Згодом ми спілкувалися ще кілька разів... Утім, уже немає Богдана Ясинського, який помер 2002 р., й минули роковини, як не стало Джеймса Біллінгтона. Царство їм небесне...

Микола Сенченко